

ESF projekts „Profesionālajā izglītībā iesaistīto vispārizglītojošo mācību priekšmetu pedagogu kompetences paaugstināšana”

2009/0274/1DP/1.2.1.1.2/09/IPIA/VIAA/003, ESS2009/88

E- KULTUROLOĢIJA

Andrejs Mūrnieks

Kultūras jēdziens

2. temats

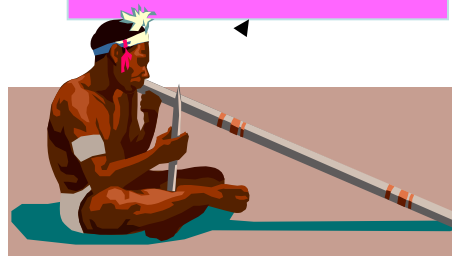
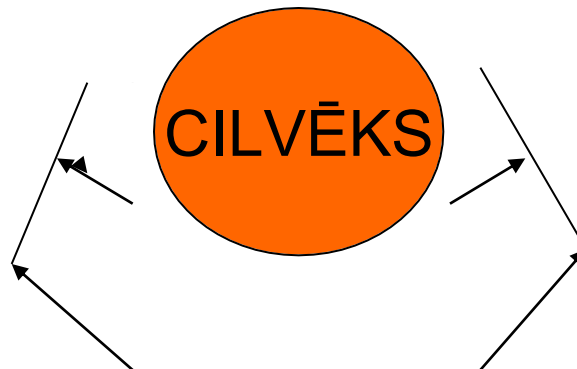
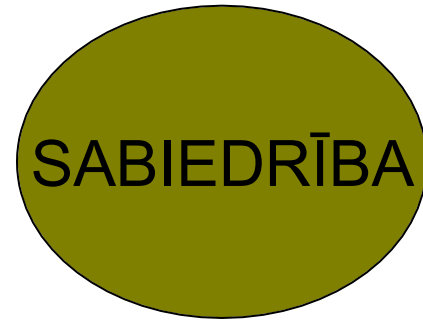
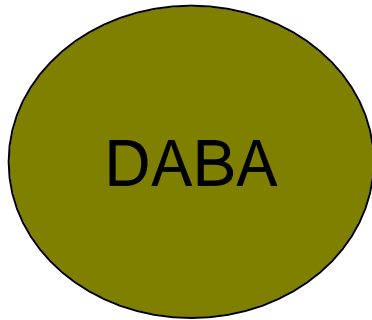
Kultūras definīcijas

Kultūra kā attieksmju sistēma

- Katra sabiedrība ir spiesta pielāgoties apkārtējai videi, tāpēc nodibina ar to veselu rindu tiešu un netiešu attieksmju.
- Šo attieksmju (sakaru, mijattiecību) kopums ir sabiedrības kultūras sistēma, kurā var izšķirt simboliskās, sociālās un instrumentālās attieksmes.

(pēc Kesta van Hamelinka definīcijas)

Kultūra kā pastarpinājums starp cilvēku un dabu, cilvēku un sabiedrību

Symboliskās attieksmes jeb mijattiecības

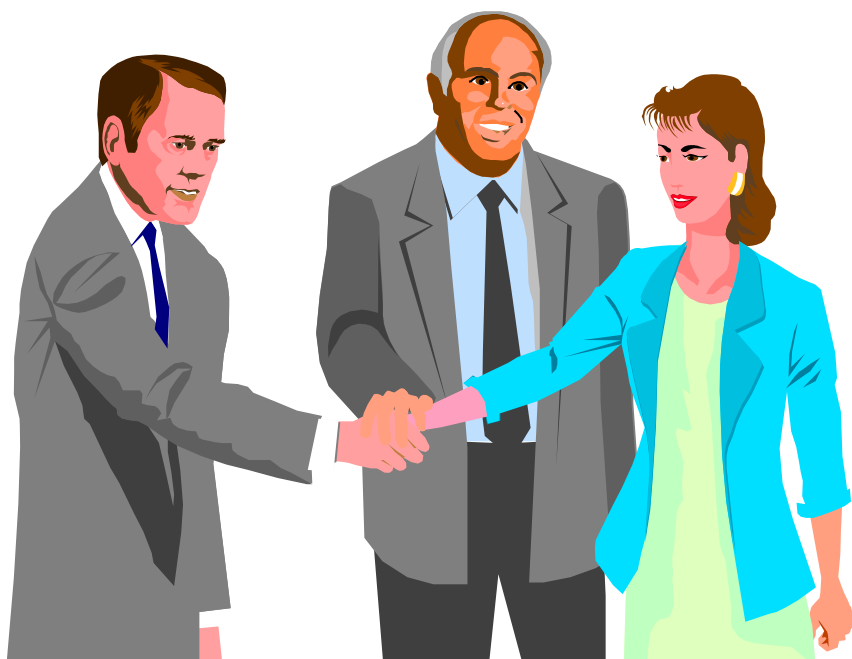

- Simboli, nozīmes un idejas kultūrā

Simbolu nozīme kultūrā

- Vācu filozofs E. Kasīrers ir nosaucis cilvēku par būtni, kas lieto simbolus. Instinktu vietā, kas cilvēkam ir salīdzinoši vājāki nekā dzīvniekiem, ir izveidojusies simbolu pasaule, kurā cilvēks dzīvo un kura cilvēkam reāli eksistē – līdztekus materiālajai.
- Simboliskā pasaule atšķiras no materiālās, jo tajā svarīgi ir nevis notikumi un fakti, bet nozīmes un iespējamības. Tieši spēja iztēloties to kā nav (vēl nav) ir palīdzējusi cilvēkam ne tikai izdzīvot, bet kļūt par varenāko būtni dabā.
- Pie simboliskām sistēmām pieder valoda, mitoloģija, filozofija, zinātne un māksla, arī žesti, mode.

Sociālās attieksmes jeb mijattiecības

- Sabiedriskās attiecības un sakari kultūrā

Sociālās mijattiecības un simboli

- Dzīvojot sabiedrībā cilvēks stājas dažāda veida sakaros un mijattiecībās ar citiem, veidojot noturīgas attiecības un spēlējot dažādas sociālās lomas.

Formālas mijattiecības regulē likumi un normas (piemēram, darbā, skolā, valstī).

Neformālas attiecības veidojas uz personisko attiecsmju pamata (piemēram, mīlestībā, draudzībā).

Visās minētajās situācijās kā pastarpinājums un attiecību nozīmes izteicējs kalpo simboli: izteikumi, žesti, rotas u.tml.

Instrumentālās attieksmes jeb mijattiecības

- Prasmes izgatavot un izmantot rīkus, tehnika kultūrā

TEHNIKA

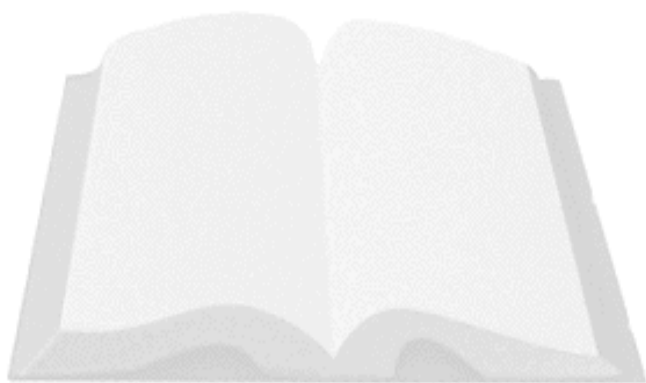
Vārdam tehnika ir vismaz divas nozīmes:

- 1) Ikdienā ar tehniku saprot pamatā **instrumentus** (piemēram, izteikums “man mājās ir laba tehnika” var nozīmēt īpašumā esošus aparātus un rīkus);
- 2) Vārda izcelsme saistās ar **prasmī** kaut ko radīt, izgatavot (sengrieķu valodā *technē* - prasme, māka).

Cilvēks, pielāgojoties videi un pielāgojot to sev, ir izveidojis dažādus paņēmienus jeb tehnikas. Akmens laikmetā izšķiroša bija prasme radīt rīkus citu rīku izgatavošanai. Tehnika dziļākajā nozīmē arī ir garīga, jo jebkurš instruments vispirms veidojas cilvēka prātā, iztēlē kā iecere, ideja saskaņā ar kuru tas tiek izgatavots. Tehniku var lietot tikai tad, ja ir izpratne kā to darīt.

Mākslā ar tehniku saprot dažādu paņēmienu kopumu kā izmantot materiālus, lai radītu mākslas tēlu

Paldies par uzmanību!

Jautājumi atkārtošānai, diskusijai, uzdevumi

- Kur, kādās situācijās ikdienā izmantojam simbolu sistēmas? Miniet piemērus!
- Uzrakstiet piemērus formālo un neformālo sociālo attiecību veidiem!
- Uzrakstiet sarakstu: cik sociālās lomas es spēlēju savā dzīvē?
- Nosauciet dzīves jomas, kurās izpaužas gan simboliskās, gan sociālās, gan instrumentālās attieksmes (mijattiecības) - kopā!